בבית החולים בֶּקוֹמבֶּרגָה
ברומה 4
27 במרס 1962

כבוד אדוני הנשיא [ראש הממשלה],

באמצעות מילים שהבשילו בזמנים הרי גורל ברצוני להביע בפניך את שמרגש אותי עד עמקי נשמתי. בעיצומה של המלחמה ניצלתי מברלין ההיטלראית והגעתי לשוודיה עם אמי הזקנה והחולה הודות למאמציהם של המשוררת סלמה לגרלף והנסיך אויגן, שניהם כבר אינם בין החיים. כיוון שכך יודעת אני נכוחה מה פשרם של הליכה בגיא צלמוות ושל אבדן היקירים כתוצאה ממות קדושים מזעזע. ולמרות הכול, ביצירתי ניסיתי להעלות את זכרם של אותם שביבי אהבה קדושים שזכינו להם אף בלילות החשוכים ביותר. שאלמלא כן גם לא הייתי מסוגלת לנסח את מכתבי זה אליך. בקשתי היא שלא תאפשר לדון אדם למיתה. אחד מני רבים שקיבלו פקודות לבצע מעשי זוועה. ישראל בורכה במילותיו של אברהם: 'אולי ימצאון שם [בסדום] עשרה צדיקים?',[1] ואני עצמי מכירה צדיקים שכאלה, שסיכנו את חייהם ולעתים קרובות אף שילמו את המחיר רק על מנת להציל [אחרים]. הצדיקים הללו פעלו גם בתקופתו של היטלר, והחתומה מטה היא אחת מניצולותיהם. אל נא תאפשר גזר דין מוות לאייכמן. הצדיקים פעלו גם בגרמניה ולו רק בעבורם יש לקיים תקופה של חסד. דווקא מכיוון שאני עדיין רואה את עצמי כאדם נרדף, דומה שיורשה לי להביע את בקשתי זו בלי שאיחשב מתנשאת. האפשרות היחידה לסבול את החיים הללו ולהמשיך ליצור קיימת עבורי רק הודות לאהבתם ולטוב לבם של חבריי השוודים ושל אלה שחיים בחו"ל.

בהערכה עמוקה כלפיך אדוני הנשיא, כמגן המולדת, מעבירה אני מילים אלה מלבי אל לבך!

שלך

נלי זק"ש

---

[1] בהתבסס על בראשית יח, לב. המתרגם.

כָּל כָּךְ בּוֹדֵד הוּא הָאָדָם
תָּר אֶל הַמִּזְרָח
שֶׁהַתּוּגָה עוֹלָה שָׁם בִּפְנֵי-הַדִּמְדּוּמִים

אָדֹם הוּא הַמִּזְרָח מִקּוֹל קְרִיאַת שֶׁכְוִי

הוֹ שְׁמַע קוֹלִי –

בְּבֶלְמוּס-הָאֲרָיוֹת
לְהִסָּפוֹת
בְּבָרָק צוֹלְפָנִי שֶׁל קַו-הַמַּשְׁוֶה

הוֹ שְׁמַע קוֹלִי –

עִם פְּנֵי-הַתִּינוֹקוֹת שֶׁל הַכְּרוּבִים לְקְמֹל
בָּעֶרֶב

הוֹ שְׁמַע קוֹלִי –

בְּצָפוֹן כָּחֹל שֶׁל שׁוֹשַׁנַּת-רוּחוֹת
לָעוּר עִם לַיְלָה
וְצִיץ שֶׁל מָוֶת כְּבָר עַל עַפְעַפַּיִם

וְהָלְאָה, אֶל הָעַיִן –

(תרגם את השיר שמעון זנדבנק, 1967)

עבור בן גוריון

בהוקרה כמגן של המולדת!

סטוקהולם, ברומה נלי זק"ש

27.3.62